

Отриманий у результаті проходження культурологічної практики досвід допоможе мені у формуванні естетичних ідеалів моїх майбутніх учнів. Майбутній вчитель повинен бути культурно обізнаний і передавати досвід підростаючому поколінню.

Я ознайомилась з основними принципами аналізу творів мистецтва та виявила свої вподобання до сучасного мистецтва. Побачені мною експонати мають глибоку емоційну виразність та розвивають естетичний смак, що є чинником успішної професійної діяльності в майбутньому.

Отримані результати дослідження свідчать не тільки про популярність серед студентів модернізованих форм освітнього процесу, до яких належить навчальна культурологічна практика, а й про ефективність “навчання культурою”. Саме такий спосіб навчання, інтегрує інтерес, пізнання та практичну діяльність у системну цілісність, що безумовно є важливим для професійного зростання майбутнього фахівця. Дані дослідження будуть застосовані для подальшої оптимізації професійної підготовки студентів під час проведення навчальної культурологічної практики в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова.

Використана література:

1. Естетична освіта педагога : колективна монографія / Т. І. Андрущенко, П. М. Грицаєнко, А. Є. Дорога [та ін.] ; за ред. Т. І. Андрущенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 119-142.
2. Про впровадження навчальної культурологічної практики студентів: Наказ ректора Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова від 30 червня 2011 р. за № 391
3. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів Наказ МОН України від 08.04.1993 р. за № 93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>

Abstract

Emphasized professional orientation of educational cultural practices as a modernized training form of future specialists. Present survey results of Dragomanov NPU students. Shown five approaches to the implementation of the designated component of professional practice which are based on students' motivation in their professional activities.

Keywords: *cultural educational practice, professional training students, professional motivation, “learning by culture”.*

УДК 378:37.012

Щербина Д. В.

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ДОРАДНИКА ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, СТРУКТУРА

У статті розглядається суть, зміст і структура комунікативної культури радника у сфері освіти, методиста, консультанта. Виділено структурні компоненти дослідженої особової освіти, визначені показники, характеризуючі рівні сформованості комунікативної культури у працівників консультаційно-методичної діяльності: творчий, оптимальний, репродуктивний, інтуїтивний.

Ключові слова: *комунікативна культура, структурні компоненти, показники, рівні сформованості комунікативної культури.*

Діяльність освітнього консультанта, педагога-дорадника, методиста базується, перш за все, на організації різноманітної та багатопланової продуктивної взаємодії з дитиною, педагогами, батьками, громадськістю. Для того, щоб ефективно здійснювати консультативну взаємодію, педагог-дорадник має володіти такими особистісними якостями, як: емпатія, повага до клієнта, доброзичливість, відкритість, емоційна стабільність, інтегративність мислення, педагогічний такт, конкретність, чіткість, рефлексія. Однією з вимог до особистісних якостей педагога-консультанта Р. Мей зазначає

“особисту привабливість”, яку визначає як “зворотний бік зацікавленості в людях і задоволення від спілкування з ними” [2].

Комунікативна культура у професійній сфері виступає і вимогою до особистості освітнього консультанта, педагога-дорадника, методиста, і показником рівня організації ним дорадчо-консультаційної діяльності. Професія дорадника-консультанта у сфері освіти є новою в нашому суспільстві, тому проблема формування комунікативної культури фахівців дорадчого профілю не була предметом спеціальних досліджень.

У сучасних дослідженнях, що присвячені проблемі, що вивчається нами, комунікативна культура педагога, викладача розглядається як системоутворюючий компонент загальної та педагогічної культури, інтегральна складова професійної компетентності педагога [1].

На основі вивчення проблеми сутності та змісту комунікативної культури у науковій літературі та враховуючи специфіку професійної діяльності фахівців методично-дорадчого профілю ми розглядаємо *комунікативну культуру дорадників освітньої сфери* як інтегральну складову професійної культури методиста-дорадника, що являє собою систему знань, ціннісних орієнтацій та установок, образів поведінки, комунікативних знань, комунікативних умінь і навичок, комунікативно-значущих якостей особистості, що забезпечують у своїй взаємодії продуктивну професійну комунікативну діяльність. Вона визначає здатність виявляти особистісні риси фахівця та адекватно сприймати поведінку суб'єктів спілкування, налагоджувати продуктивні міжособистісні стосунки з ними, майстерно використовувати вербальні та невербальні засоби впливу фахово-комунікативної спрямованості, формувати сприятливий емоційний мікроклімат у колективі та довірчо-професійні стосунки з дітьми, батьками, педагогічними працівниками, громадськістю.

Сформованість комунікативної культури працівників дорадчо-методичної сфери визначається їх професійною готовністю до здійснення комунікативної діяльності, представленою такими взаємопов'язаними структурними компонентами: мотиваційно-ціннісним, когнітивно-пізнавальним, операційно-діяльним, власне комунікативним та особистісно-психологічним.

Мотиваційно-ціннісний компонент включає у себе: мотиви комунікативної поведінки, комунікативні установки (зацікавлення як самим процесом комунікативної співпраці, так і його результатом), професійну спрямованість, ціннісне ставлення до професійної діяльності; показниками виступають тип мотивації, спрямованість професійної діяльності, усвідомлення необхідності професійного удосконалення; знання особливостей сприйняття особистості в спілкуванні, залучення та утримання уваги; уміння зрозуміти позицію клієнта в спілкуванні та правильно оцінювати партнера (клієнта) по спілкуванню; володіння безконфліктними формами спілкування при вирішенні проблемних професійних питань; сформованість системи ціннісних орієнтацій у професійній взаємодії.

Когнітивно-пізнавальний компонент характеризує системне володіння комунікативними знаннями; показниками його виступають комунікативні знання, усвідомленість комунікативних дій; усвідомлення себе як суб'єкта спілкування; знання психологічних і світоглядних особливостей особистості, етичних норм і естетичних рис професії, а також основ психології міжособистісного та професійного спілкування; набуття професійно значущих комунікативних умінь і навичок міжособистісної взаємодії.

Операційно-діяльній компонент характеризує системне володіння професійними комунікативними вміннями; показниками його виступають усвідомлення і спрямованість комунікативних стратегій; вміння моделювати і прогнозувати комунікативну зустріч з суб'єктами дорадчо-методичної діяльності; володіння комунікативними технологіями і техніками; здатність вибирати оптимальну комунікативну технологію, стратегію, модель, спосіб і прийом організації взаємодії для досягнення професійно значущого результату.

Власне комунікативний компонент представлений комунікативними вміннями і навичками (вербальні і невербальні), культурою і змістовністю мовлення; показниками виступають комунікабельність; досконалість комунікативних умінь і навичок: багатство і різнобічність словника,

чистота, образність, зрозумілість, правильність мовлення, висока техніка мовлення; логічність і поміркованість висловлювань, етичність і дієвість; використання вербальних і невербальних засобів обміну інформацією; техніка підготовки та проведення публічних виступів; володіння прийомами ведення продуктивної дискусії в ситуаціях професійної взаємодії.

Особистісно-психологічний компонент характеризує загальну культуру, комунікативно значущі якості та внутрішній світ особистості фахівця, дає можливість виявити особистісні риси, що забезпечують ефективність педагогічної комунікації; показниками виступають педагогічне мислення, увага, уважність, спостережливість, воля, творче натхнення, здатність переживати (емпатія), орієнтування в особистості співрозмовника в умовах конкретної діяльності (рефлексія); рівень контактності, рівень комунікативної сумісності, рівень адаптивності у спілкуванні, потенційний рівень успішності у спілкуванні; самооцінка комунікативних умінь, експертна оцінка рівня сформованості комунікативних умінь.

Визначення змістовних характеристик окремих складових комунікативної культури дорадника освітньої сфери потребує виділення рівнів їх сформованості залежно від міри прояву та відповідного ступеня розвиненості основних компонентів комунікативної культури. Так, нами було визначено чотири рівні сформованості комунікативної культури педагога-дорадника – творчий, оптимальний, репродуктивний та інтуїтивний.

Для того, щоб ефективно здійснювати професійну взаємодію, вирішувати проблеми технологічного, педагогічного, дослідницького, експертного інформаційного, аналітико-консультаційного й управлінського характеру консультант, педагог-дорадник, методист має володіти загальною та комунікативною культурою, оскільки комунікативна культура у професійній сфері виступає і вимогою до особистості освітнього консультанта, педагога-дорадника, методиста, і показником рівня організації ним дорадчо-консультаційної діяльності.

У ході пошуково-аналітичної роботи було з'ясовано, що у науковій літературі існує значна кількість розвідок, присвячених визначенню сутності, змісту, структурних компонентів комунікативної культури, основних напрямків її формування у процесі професійного становлення спеціалістів різних сфер діяльності. Однак, не зважаючи на ґрунтовне дослідження різноманітних аспектів досліджуваної проблематики, комунікативна культура фахівців дорадчого профілю не була предметом спеціальних досліджень, оскільки професія дорадника-консультанта у сфері освіти є новою в нашому суспільстві.

Комунікативна культура дорадника освітньої сфери виступає основою їхнього професійного становлення, тому необхідне визначення сукупності вихідних засад, принципів, умов, етапів, організаційних форм у вигляді навчальних дисциплін, спрямованих на формування досліджуваного особистісного утворення, їх навчально-методичне забезпечення, а також здійснення апробації науково-методичної системи формування комунікативної культури у процесі професійної підготовки освітнього консультанта, педагога-дорадника, методиста до ефективної професійної діяльності.

Використана література:

1. Аухадеева Л. А. Формирование коммуникативной культуры современного учителя в процессе вузовской подготовки : автореф. дис. ... док. пед. наук : 13.00.01 / Л. А. Аухадеева ; Татарский гос. гуманитарно-пед. уни-тет. – Казань, 2008. – 46 с.
2. Мей Р. Искусство психологического консультирования. Как давать и обретать духовное здоровье / Ролло Мэй ; пер. с англ. М. Будыниной, Г. Примочкиной. – М. : Апрель Пресс : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 256 с.

Abstract

This article discusses the nature, content and structure of communicative culture advisor in the sphere of education, methodist, consultant. The structural components are the investigated personal education, defined indicators that characterize the levels of the formation of communicative culture of the employees of consulting and methodological activities: creative, optimal, reproductive, intuitive.

Keywords: *communicative culture, structural components, performance, levels of formation of communicative culture.*